

СПІВВІДНОШЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ І КОДИФІКАЦІЇ ЯК ВИДІВ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА

Іванчикова Олена Володимирівна
студент-спеціаліст юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
email: ivanchykova90@mail.ru

Ключові слова: систематизація, консолідація, кодифікація.

Систематизація законодавства – це діяльність з упорядкування, вдосконалення законодавства, приведення його до певної системи шляхом складання єдиних нормативно-правових актів.

Кожний із видів систематизації законодавства відповідає практичним потребам зручності пізнання та реалізації правових актів, що їх видає держава.

Консолідація – це специфічний вид систематизації законодавства, кінцевою метою якого є усунення множинності нормативних актів, їх уніфікація і утворення в структурі законодавства великих однорідних блоків в якості дуже важливої проміжної ланки між процесами правотворчості та кодифікації. Метою консолідації є усунення множинності нормативних актів, створення у структурі законодавства блоків нормативного матеріалу як вихідної бази для проведення кодифікаційної роботи [4, с. 29].

Розглядаючи проблему співвідношення кодифікації і консолідації необхідно зазначити, що вони нерозривно пов'язані між собою як дві ланки одного досить важливого суспільно-правового процесу – систематизації законодавства. Адже консолідація є первинним етапом проведення цієї важливої роботи. Без первинної логічної обробки нормативно-правового матеріалу, якою виступає консолідація стає неможливим проведення кодифікації як такої.

Цю особливість визначає В. Я. Калакура, який вказує на те, що кодифікація немає нічого спільного з механічним угрупованням або поєднання окремих нормативних актів, оскільки в результаті кодифікаційних робіт вони переробляються в якісно новий акт, який характеризується єдиною системою, а його норми перебувають у логічній нормативній єдності, причому кожна норма оцінюється з точки зору її регулятивної здатності, а при необхідності набуває нового змісту або редакції [1, с. 22]. Але „переробка правових норм в якісно новий нормативний акт, який характеризується єдиною системою, а його норми перебувають у логічній нормативній єдності”, неможлива також і без консолідації, тому що приведення розрізнених правових норм до єдиної системи і розташування їх у логічній нормативній єдності – завдання саме консолідації, а звідси впливає що даний вид систематизації виступає первинним етапом обробки нормативно-правової матерії в процесі кодифікації.

Непереконливою видається позиція Д. В. Чухвичова, який консолідацію і кодифікацію розглядає як види систематизації і, водночас, кодифікацію називає то специфічним видом законотворчості, то видом систематизації, то її формою, фактично ототожнюючи кодифікацію з консолідацією законодавства. За його словами, „результатом консолідації є різноманітні збірники лише чинного законодавства”, а не нові консолідаційні акти законодавства [2, с. 76].

Т. Н. Рахманіна, вирішуючи проблему співвідношення кодифікаційного та укрупненого акта, зазначала, що укрупнений консолідований акт – це єдиний, зведений нормативний акт, який, на відміну від кодифікаційного акта, не вносить суттєвих новел у регулювання суспільних відносин, хоча в принципі може містити деякі елементи новизни [3, с. 12].

На мою думку, поняття „консолідація” та „кодифікація” потрібно розмежовувати. Частіше за все оперативна кодифікація тої чи іншої галузі законодавства просто неможлива з причин значної динамічності законодавства та специфічності суспільних відносин, яке воно врегульовує, тому в таких випадках, як наслідок, видаються консолідаційні збірники законодавства, які полегшують процес використання даних правових норм. Якщо б консолідація входила до складу кодифікації, то ці збірники законодавства можна б було назвати не повністю кодифікованими, що б спричинило масу незручностей і непорозумінь як в юридичній практиці, так і в теорії. Підтвердженням правильності цієї позиції також може слугувати законодавство країн англо-саксонської системи права, де консолідація відіграє провідну роль в систематизації законодавства [5, с. 33].

Таким чином, консолідація та кодифікація будучи окремими видами систематизації законодавства, за своєю сутністю споріднені юридичні явища.

Консолідація, утворюючи так звані „консолідаційні центри”, групує нормативно-правовий матеріал за визначеними ознаками, а саме – за предметом, методом, об'єктом та суб'єктом правового регулювання суспільних відносин. Вона суттєво визначає структуру майбутнього кодифікованого акту, вказує на суперечності, неузгодженості, прогалини в

масиві нормативно-правового матеріалу. Але вона не змінює існуюче законодавство. А вже в процесі кодифікації проводяться визначені консолідацією зміни та доповнення, і разом з прийняттям вже нового кодифікованого нормативно-правового збірника, використані нормативно-правові акти втрачають свою юридичну силу.

Список використаної літератури:

Меленко С. Г. Співвідношення консолідації і кодифікації як методів систематизації законодавства// Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 105. Правознавство. – Чернівці: «Рута», 2001. – с. 22-25

Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка/ Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик, Л. М. Горбунова, М. О. Теплюк, Л. В. Гульченко, В. І. Риндюк; за заг. ред. О. І. Ющика. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 208 с.

Меленко С. Г. Консолідація як засіб розвитку галузі права)// Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 91. Правознавство. – Чернівці: ЧДУ, 2000. – с. 10-13

Систематизація законодавства України: проблеми та перспективи вдосконалення: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В. Н. Корецького НАН України, 2003. 220 с.

Борщевський І. В. Теоретичні засади кодифікації законодавства / І. В. Борщевський // Держава і право. Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – Вип. 37. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 31-36.

***Науковий керівник:** доцент кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету ХНУ імені В.Н. Каразіна, к.ю.н, доцент Слинко Дмитро Вікторович.*